

ТВОРЧІ ВІДПУСТКИ, ЯКИМИ КОРИСТУЮТЬСЯ ПРАЦІВНИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

CREATIVE VACATIONS USED BY THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Веклюк О.В.,
ад'юнкт

Харківського національного університету внутрішніх справ

В Україні нині відбувається реформування й оновлення трудового законодавства в області регулювання трудових відносин, питання відпусток набуває великого значення. У зв'язку зі значними змінами щодо діяльності Національної поліції України залишається актуальним питання щодо відпусток. Якщо основні та додаткові відпустки регулюються як загальним Законом, так і спеціальним (Закон України «Про Національну поліцію»), то творчі відпустки застосовуються до поліцейських на підставі загальних Законів (Конституція України, Кодекс законів про працю України, Закон України «Про відпустки», деякі постанови Кабінету Міністрів України).

Не можна стверджувати, що наукова діяльність не має жодного значення для працівників Національної поліції України. На наш погляд, це хибне твердження. Навпаки, співробітники поліції мають певний практичний досвід, що під час написання дисертаційного дослідження, підручника, монографії тощо буде позитивно сприяти науковій діяльності, подальшій підготовці кадрів (курсанти, студенти, слухачі та ін.).

Аналізуючи чинне законодавство, можна дійти висновку, що Україна прагне підвищити статус науки в суспільстві, сформулювати у свідомості суспільства позитивне ставлення до наукових досягнень. Підготовка наукових кадрів, підвищення та розвиток їхніх інтелектуальних здібностей набуває державного значення. Отже, надання працівникам Національної поліції України творчої відпустки необхідне як для самого співробітника, який виявив бажання займатись науковою діяльністю, так і для самої науки.

Натепер трудове законодавство має певні недоліки щодо відпусток. На наш погляд, було б дуже доцільно саме на законодавчому рівні закріпити поняття творчої відпустки, регламентація якої надасть змогу працівниками підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, зокрема і поліцейським, розуміти, що творча відпустка має цільове призначення, надається за наявності певних умов.

На усунення даної проблеми і спрямована наша стаття. Ми пропонуємо визначення поняття «творча відпустка», виділяємо її ознаки, аналізуємо законодавство України, яке спрямоване врегульовувати умови, порядок надання й оплату творчих відпусток.

Ключові слова: творча відпустка, працівник, Національна поліція України, трудові обов'язки, поліцейський.

Today, reforming and updating of labor legislation in the area of regulation of labor relations in general and issues of vacations is of great importance in Ukraine. Due to significant changes in the activities of the National Police of Ukraine, the issue of vacations remains quite relevant. If basic and additional vacations are regulated both by general law and special (Law of Ukraine "On National Police"), creative vacations are applied to police officers on the basis of general Laws (Constitution of Ukraine, Labor Code of Ukraine, Law on Vacation and some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine).

It can not be said that scientific activity is of no importance to the National Police of Ukraine. In our view, this is a false statement. On the contrary, police officers have some practical experience in writing a dissertation, textbook, monograph, etc. that will positively contribute to both scientific activities and further training (cadets, students, students, etc.).

Analyzing the current legislation, we can conclude that Ukraine seeks to raise the status of science in society, to form a positive attitude towards scientific achievements in the minds of society. Training of scientific personnel, enhancement and development of their intellectual abilities is of national importance. Thus, giving employees of the National Police of Ukraine creative leave is necessary for both the employee who has expressed a desire to engage in scientific activity and for the science itself.

At present, labor laws have some advantages regarding vacations. In our view, it would be very advisable to consolidate the notion of creative leave at the legislative level. Regulations which will enable employees of enterprises, institutions, organizations, regardless of ownership ship, including police officers, to understand that vacations are intended, and are provided subject to certain conditions.

Our article is aimed at eliminating this problem. We offer definitions of the term creative leave, distinguish its features, analyze the legislation of Ukraine, which aims to regulate the conditions, procedure for granting and paying for creative holidays.

Key words: sabbatical, employee, National Police of Ukraine, work responsibilities, police officer.

Постановка проблеми. В Україні нині відбувається реформування й оновлення трудового законодавства в області регулювання трудових відносин, питання відпусток набуває великого значення. У зв'язку зі значними змінами щодо діяльності Національної поліції України залишається актуальним питання щодо відпусток. Натепер трудове законодавство має певні недоліки щодо відпусток. На наш погляд, було б дуже доцільно саме на законодавчому рівні закріпити поняття творчої відпустки, регламентація якої надасть змогу працівникам підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, зокрема й поліцейським, розуміти, що творча відпустка має цільове призначення, надається за наявності певних умов.

На усунення даної проблеми і спрямована наша стаття. Ми пропонуємо визначення поняття «творча відпустка», виділяємо її ознаки, аналізуємо законодавство України, яке спрямоване врегульовувати умови, порядок надання й оплату творчих відпусток.

Стан дослідження проблеми. Вагомий внесок у дослідженні теоретичних і практичних аспектів видів відпочинку працівників зробили О.І. Процевський, Л.П. Гаращенко, Л.Я. Гинцбург, Н.Б. Болотіна, О.С. Хохрякова,

А.В. Ярхо, В.І. Прокопенко й інші. Водночас питання щодо видів часу відпочинку поліцейських недостатньо розглянуто. Натепер у трудовій літературі фактично відсутнє спеціальне дослідження щодо надання творчої відпустки працівникам Національної поліції. На усунення цієї прогалини і спрямована стаття.

Мета дослідження – у процесі аналізу чинного законодавства з урахуванням думки вчених розкрити особливості творчої відпустки працівників Національної поліції України.

Завдання дослідження: вивчити сутність і зміст творчої відпустки працівників Національної поліції України, зробити їх аналіз.

Наукова новизна дослідження. В Україні дотепер не було досліджено сутність і зміст творчої відпустки працівників поліції. У статті, на основі положень теорії трудового права, досліджуються сутність і зміст творчої відпустки поліцейських. Визначаються поняття й ознаки творчої відпустки.

Виклад основного матеріалу. Чинне трудове законодавство містить досить значний перелік відпусток, однією з них є творча відпустка. Так, відповідно до ст. 77 Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) України та ст. 16 Закону України «Про відпустки», творча відпустка надається

працівникам для закінчення дисертаційних робіт, написання підручників та в інших випадках, передбачених законодавством [1; 2].

Що ж стосується співробітників Національної поліції України, то зауважимо, що спеціальний Закон дублює КЗпП щодо суб'єктивного права поліцейського на творчу відпустку, а саме згідно із ч. 2 ст. 92 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейському надаються також додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, соціальні відпустки, відпустки без збереження заробітної плати (грошового забезпечення) та інші види відпусток відповідно до законодавства про відпустки [3]. Отже, стає зрозуміло, що до співробітників Національної поліції України, за надання творчої відпустки, застосовуються загальні норми чинного законодавства.

Аналізуючи чинне законодавство, ми не знайшли поняття творчої відпустки, що є прогалиною у трудовому праві, тому що деякі працівники підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, не розуміючи поняття творчої відпустки, вважають, що це один із видів відпочинку. Але варто розуміти, що такий вид відпустки надається за відповідних умов і з конкретною метою. Якщо розмежовувати, наприклад, основну відпустку та творчу відпустку, то вбачаються значні відмінності. Формулювання «відпустка надається» повинно розумітися як виникнення за відповідних умов у працівників суб'єктивного права на творчу відпустку.

На наш погляд, необхідно розуміти творчу відпустку як вивільнення працівника, на певний період часу, який встановлено чинним законодавством, від виконання його основних службових (трудова) обов'язків із метою закінчення дисертаційних робіт, написання підручників та в інших випадках, передбачених законодавством. Отже, стає зрозумілим, що такий вид відпочинку не можна використати на власний розсуд.

Виділимо ознаки творчої відпустки:

- надається для виконання спеціального завдання;
- відбувається зміна роду та виду діяльності;
- на певний період часу працівник звільняється від виконання своїх трудових функцій за основним місцем роботи;
- зобов'язання працівника використовувати творчу відпустку за цільовим призначенням;
- необхідність надати після закінчення творчої відпустки відповідний звіт (захист дисертаційного дослідження, публікація підручника, монографії тощо);
- на час відпустки за працівником зберігаються місце роботи (посада) та заробітна плата;
- надаються працівникам поряд з іншими відпустками.

Умови, тривалість, порядок надання й оплата творчих відпусток регламентується постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) № 45 від 19 січня 1998 р., у якій зазначається, що творчі відпустки надаються працівникам підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності за основним місцем їх роботи для закінчення дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора наук, для написання підручника, а також монографії, довідника тощо [4]. Крім цього, необхідно зауважити, що із 6 вересня 2014 р. діє новий Закон України «Про вищу освіту», який замість наукового ступеня кандидата наук запровадив ступінь доктора філософії. Поки це не відображено в Умовах постанови КМУ № 45 від 19 січня 1998 р.

Творча відпустка для закінчення дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії тривалістю до трьох місяців та на здобуття наукового ступеня доктора наук – до шести місяців надається працівнику, який успішно поєднує основну діяльність із науковою роботою. Відпустку для закінчення дисертації надають працівникам, які успішно поєднують основну діяльність із

науковою роботою. Для її отримання необхідна заява працівника та рекомендація наукової (науково-технічного) ради центрального органу виконавчої влади або вченої ради вищого навчального закладу III–IV рівнів акредитації або науково-дослідного інституту відповідного профілю про доцільність надання творчої відпустки.

Творча відпустка не надається для закінчення дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук особам, які закінчили відповідно аспірантуру чи докторантуру, а також здобувачу того самого наукового ступеня повторно. Тобто в тих, хто не встиг захиститися за час навчання в аспірантурі, ад'юнктурі (докторантурі), є шанс зробити це після її закінчення. Проте творча відпустка в такому разі не передбачена.

Отже, ми можемо зробити висновок, що скористатися можливістю отримати творчу відпустку на цих підставах можна лише один раз і лише за умови успішного поєднання основної діяльності з науковою роботою.

Творча відпустка для написання підручника чи наукової праці тривалістю до трьох місяців надається працівнику, який успішно поєднує основну діяльність із творчою роботою. Ця творча відпустка надається на підставі заяви працівника та довідки видавництва про включення підручника чи наукової праці до плану випуску видань на поточний рік.

Якщо підручник чи наукова праця створюється авторським колективом, творча відпустка надається одному з його членів за письмовою заявою, підписаною всіма членами авторського колективу.

Отже, творча відпустка, зокрема для написання наукової праці, надається за дотримання таких умов:

- 1) наявність заяви працівника (поліцейського);
- 2) наявність довідки видавництва про включення наукової праці до плану випуску видань на поточний рік;
- 3) успішне поєднання основної роботи працівника із творчою роботою.

Творчі відпустки надаються працівникам (поліцейським) поряд з іншими відпустками, передбаченими законодавством, і оформлюються наказом власника або уповноваженого ним органу підприємства, установи, організації. На час творчих відпусток за працівниками зберігаються місце роботи (посада) та заробітна плата. Порядок обчислення середньої заробітної плати визначається згідно із законодавством.

Роботодавцю варто врахувати, що:

- 1) творчу відпустку повної тривалості надають незалежно від строку безперервної роботи співробітника на цьому підприємстві, в установі, організації;
- 2) ця відпустка не продовжується на святкові та неробочі дні;
- 3) у разі хвороби працівника, що настала в період перебування у творчій відпустці, вона не продовжується на кількість днів непрацездатності та не переноситься на інший період;
- 4) компенсація за невикористанні дні творчої відпустки не виплачується;
- 5) оплачувана творча відпустка надається лише за основним місцем роботи;
- 6) середній заробіток для оплати часу творчої відпустки розраховують відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 100 від 8 лютого 1995 р. «Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати».

У науковій літературі неодноразово висловлювались пропозиції щодо класифікації відпусток за їхнім цільовим призначенням.

А.Ф. Грошин пропонує поділити відпустки на: а) відпустки для відпочинку; б) відпустки через тимчасову непрацездатність; в) відпустки з особливим цільовим призначенням, до яких він відносить творчі та навчальні відпустки [5, с. 164]. У класифікаціях відпусток інших науковців теж є поняття відпустки спеціального цільового

призначення. Ми поділяємо думку цих науковців і вважаємо, що необхідно переглянути існуючу класифікацію відпусток, що закріплена в чинному законодавстві, і врахувати її особливість, а саме її надання, яке не залежить від трудового стажу працівника на конкретному підприємстві, в установі, організації. Також варто пам'ятати, що надання творчої відпустки – це право, а не обов'язок адміністрації підприємства, установи, організації. Тому в даному разі право працівника на одержання відпустки не супроводжується обов'язком роботодавця виконати пропозиції щодо надання відпустки.

У літературі із трудового права неодноразово порушувалося питання про визначення таких понять, як «відпустка», «творча відпустка» тощо. Проте досі жоден правовий акт, що регулює питання відпусток взагалі і творчих відпусток зокрема, не дає визначення вказаних юридичних термінів.

Висновки. На підставі вищевикладеного можна констатувати, що необхідно внести зміни до ст. 16 Закону

України «Про відпустки» та ст. 77 КЗпП України, закріпити поняття творчої відпустки. На наш погляд, творча відпустка – це вивільнення працівника на певний період часу, який встановлено чинним законодавством, від виконання своїх основних службових (трудова) обов'язків із метою закінчення дисертаційних робіт, написання підручників та в інших випадках, передбачених законодавством.

Необхідно пам'ятати, що скористатися можливістю отримати творчу відпустку можна лише один раз і лише за умови успішного поєднання основної діяльності з науковою роботою.

По суті творчу відпустку неможливо назвати відпочинком, адже її надають для виконання цільового призначення (мети). У такому разі здійснюється заміна виконання основних трудових функцій працівником підприємства, установи, організації на наукову діяльність. Тобто працівник змінює напрям своєї діяльності, але все одно виконує певні обов'язки, які він взяв на себе під час використання творчої відпустки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс законів про працю України, затверджено Законом № 322-VIII від 10 грудня 1971 р. ВВР. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.
2. Про відпустки : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. Ст. 4.
3. Про Національну поліцію : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № № 40–41. Ст. 379.
4. Про затвердження умов, тривалості, порядку надання та оплати творчих відпусток : постанова Кабінету Міністрів України № 45 від 19 січня 1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-98-%D0%BF> (дата звернення: 27.04.2020).
5. Грошин А.Ф. Правовое положение рабочих и служащих, обучающихся без отрыва от производства. Москва, 1962.